

TISKOVÁ ZPRÁVA

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129

E-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

Češi k prezidentským volbám v USA

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2008, v08-12</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>1. – 8. 12. 2008</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1152</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PM.76, PM.77a, PM.78a, PM.78b</i>
<i>Zveřejněno dne</i>	<i>12. ledna 2009</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

V rámci prosincového výzkumu Naše společnost 2008 jsme respondentům položili několik otázek, které se zabývaly nedávnými prezidentskými volbami ve Spojených státech, jejich výsledkem, tím, jak zvolení Baracka Obamy do úřadu prezidenta Spojených států ovlivní či neovlivní některé oblasti mezinárodních vztahů a světové politiky a jak se do těchto oblastí promítalo působení dosluhující administrativy prezidenta George W. Bushe.

Nejdříve jsme v šetření zjišťovali, zda vůbec a nakolik se lidé zajímali o průběh a výsledky listopadových amerických prezidentských voleb.¹

Tabulka 1: Zájem o volby v USA (%)

	všichni dotázaní		vzdělání				pohlaví	
	2004	2008	ZŠ	vyuč.	SŠM	VŠ	muži	ženy
velmi	11	17	10	13	20	36	21	13
částečně	37	41	30	46	42	46	42	41
málo	33	28	33	30	25	16	26	30
vůbec ne	19	13	25	11	12	1	10	16
neví	0	1	2	0	1	1	1	0

Výsledky v tabulce 1 ukazují, že alespoň částečně se o americké prezidentské volby zajímaly téměř tři pětiny Čechů (58 %), když 17 % z nich se

¹ Otázka: „Zajímali jste se o průběh a výsledky prezidentských voleb ve Spojených státech amerických? Zajímali jste se o ně velmi, částečně, málo, vůbec ne?“

podle vlastního vyjádření o tyto volby zajímalo „velmi“ a 41 % „částečně“. Naopak „málo“ se o průběh a výsledky voleb v USA zajímala jen o málo více než čtvrtina dotázaných, 13 % se o ně nezajímalo vůbec. V porovnání s předchozími prezidentskými volbami v roce 2004 byl deklarovaný zájem o ně ze strany české veřejnosti zřetelně vyšší, když tehdy alespoň částečný zájem uvádělo o deset procentních bodů méně dotázaných než nyní.

Tabulka 1 dále ukazuje, že se zájem o volby v USA poněkud diferencoval podle vzdělání respondentů, když relativně nejčastěji jej deklarovali absolventi vysokých škol, o něco méně často lidé se středním vzděláním zakončeným maturitní zkouškou a nejméně pak vyučení bez maturity společně s těmi, kdo mají pouze základní vzdělání. Relativně více se o prezidentské volby v USA zajímali muži než ženy. Analýza dále ukázala, že výrazně častější zájem o americké prezidentské volby projevovali lidé, kteří by se podle svých slov zúčastnili voleb do Poslanecké sněmovny, pokud by se tyto měly konat v následujícím týdnu, z voličů jednotlivých stran větší zájem deklarovali příznivci ODS, poněkud nižší zájem šetření zaznamenalo v případě stoupců KSČM. Relativně vyšší zájem byl patrný rovněž mezi dotázanými, kteří příznivě hodnotí životní úroveň své domácnosti, naopak mezi respondenty s kritickým pohledem na svou životní úroveň byl zájem o americké prezidentské volby poměrně nízký.

Další otázka zjišťovala, jak jsou lidé spokojeni či nespokojeni s tím, že americkým prezidentem byl zvolen Barack Obama.²

Tabulka 2: Spokojenost se zvolením Baracka Obamy (%)

	všichni dotázaní		zajímal se o volby			
	2004 ³	2008	velmi	částečně	málo	vůbec ne
velmi spokojen	3	17	51	18	3	1
spíše spokojen	14	36	28	53	31	9
ani spokojen, ani nespokojen	43	33	12	24	50	53
spíše nespokojen	15	3	7	2	3	1
velmi nespokojen	8	1	2	0	0	3
neví	17	10	0	3	13	33

Jak ukazují údaje v tabulce 2, s výsledkem amerických prezidentských voleb jsou čeští občané převážně spokojeni. Celkem 53 % respondentů vyjádřilo uspokojení nad tím, že novým americkým prezidentem byl zvolen Barack Obama, u třetiny se objevovala indiferentní odpověď „ani spokojen, ani nespokojen“ a jen 4 % oslovených projevoválo nelibost nad výsledkem amerických prezidentských voleb. Z porovnání s výsledkem obdobného výzkumu uskutečněného před čtyřmi lety jasně vyplývá, že Češi hodnotí Obamovo volební vítězství v roce 2008 mnohem příznivěji, než jak vnímali znovuzvolení G. W. Bushe v roce 2004, kdy výsledek voleb byl hodnocen z největší části neutrálně a mezi respondenty, kteří tehdy vyjádřili tak či onak zaujaté stanovisko, mírně převažovala nespokojenost.

Z tabulky 2 je dále patrné, že spokojenost s výsledkem voleb zřetelně narůstá společně se zájmem o ně, a to na úkor podílu neutrálních odpovědí „ani spokojen, ani nespokojen“ a podílu odpovědí „neví“. Mezi respondenty, kteří se

² Otázka: „Jste spokojen nebo nespokojen s tím, že americkým prezidentem byl zvolen Barack Obama? Jste s tím velmi spokojen, spíše spokojen, ani spokojen, ani nespokojen, spíše nespokojen, velmi nespokojen?“

³ V roce 2004 byla pokládána otázka následujícího znění: „Jste spokojen nebo nespokojen s tím, že americkým prezidentem byl opět zvolen George W. Bush? Jste s tím velmi spokojen, spíše spokojen, ani spokojen, ani nespokojen, spíše nespokojen, velmi nespokojen?“

podle vlastního vyjádření o prezidentské volby v USA zajímali „velmi“, se také vyskytl zvýšený podíl nespokojených.

Podrobnější analýza podle stranických preferencí ukázala, že poněkud častěji spokojenost s volebním vítězstvím Baracka Obamy vyjadřovali voliči ČSSD nebo Strany zelených. Naopak nespokojenost se ve zvýšené míře objevovala mezi příznivci ODS.

Šetření dále zjišťovalo, jaké dopady podle mínění občanů bude mít zvolení Baracka Obamy na některé otázky světové politiky, jako jsou vztahy USA s Evropskou unií, Ruskem nebo islámskými zeměmi, situace v Iráku a Afghánistánu, boj s terorismem, mír ve světě, mezinárodní obraz USA či řešení světové finanční krize.⁴ Ve stejném kontextu se pak respondenti vyjadřovali rovněž k působení dosluhující administrativy George W. Bushe.⁵

Tabulka 3: Jaký dopad bude mít zvolení Baracka Obamy na... (%)

	velmi příznivý	spíše příznivý	ani příznivý, ani nepříznivý	spíše nepříznivý	velmi nepříznivý
vztahy USA s Evropskou unií	7	46	25	2	0
vztahy USA s Ruskem	5	34	29	6	1
vztahy USA s islámskými zeměmi	4	26	29	9	2
situaci v Iráku	4	31	25	10	2
situaci v Afghánistánu	4	26	28	10	2
boj s terorismem	7	31	26	8	2
mír ve světě	10	43	23	3	1
obraz USA ve světě	12	47	19	3	1
řešení/vývoj současné krize na finančních trzích	4	25	30	5	1

Pozn.: Dopočet do 100 % v řádku tvoří odpovědi „neví“.

Tabulka 4: Jaký dopad mělo působení G. W. Bushe na... (%)

	velmi příznivý	spíše příznivý	ani příznivý, ani nepříznivý	spíše nepříznivý	velmi nepříznivý
vztahy USA s Evropskou unií	2	22	41	19	4
vztahy USA s Ruskem	1	15	30	33	9
vztahy USA s islámskými zeměmi	0	5	14	44	25
situaci v Iráku	1	5	13	40	31
situaci v Afghánistánu	1	5	15	40	26
boj s terorismem	3	18	23	29	14
mír ve světě	2	16	34	26	10
obraz USA ve světě	2	13	31	31	12
řešení/vývoj současné krize na finančních trzích	1	10	32	24	9

Pozn.: Dopočet do 100 % v řádku tvoří odpovědi „neví“.

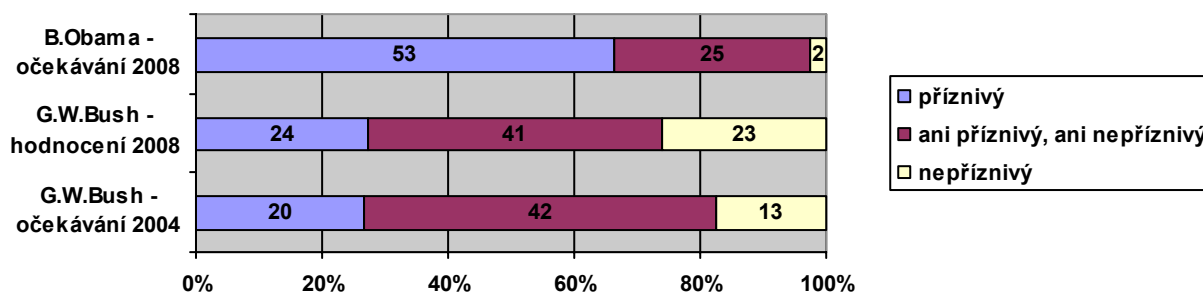
Jak ukazují výsledky zaznamenané v tabulce 3, v souvislosti se zvolením Baracka Obamy do úřadu amerického prezidenta ve všech zkoumaných oblastech zřetelně převažují příznivá očekávání nad nepříznivými, byť k některým z nich, jako např. k situaci v Afghánistánu či Iráku, vztahům s islámskými zeměmi nebo světové finanční krizi, se respondenti stavěli oproti jiným položkám i v kontextu

⁴ Otázka: „Jaký dopad podle Vás bude mít zvolení Baracka Obamy na vztahy USA s Evropskou unií, vztahy USA s Ruskem, vztahy USA s islámskými zeměmi, situaci v Iráku, situaci v Afghánistánu, boj s terorismem, mír ve světě, obraz USA ve světě, řešení/vývoj současné krize na finančních trzích?“

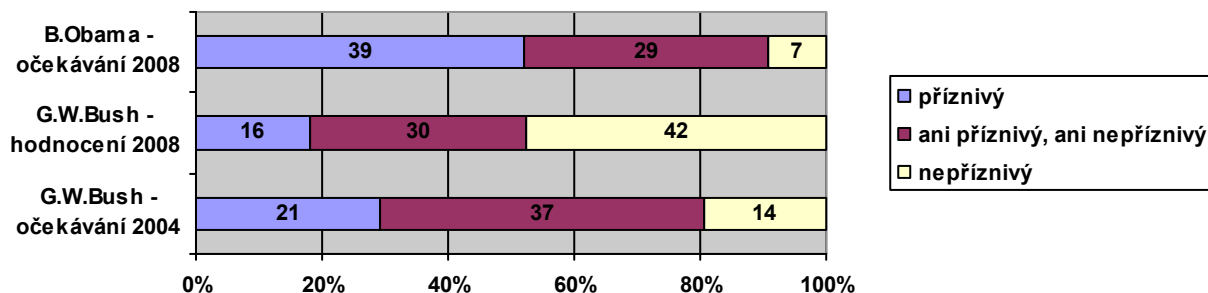
⁵ Otázka: „Jaký dopad podle Vás mělo působení George W. Bushe ve funkci prezidenta USA na vztahy USA s Evropskou unií, vztahy USA s Ruskem, vztahy USA s islámskými zeměmi, situaci v Iráku, situaci v Afghánistánu, boj s terorismem, mír ve světě, obraz USA ve světě, řešení/vývoj současné krize na finančních trzích?“

celkové spokojenosti nad výsledkem prezidentských voleb v USA poněkud zdrženlivěji. Nejčastěji lidé od Obamova působení v Bílém domě očekávají zlepšení obrazu USA ve světě, příznivý posun, pokud jde o mezinárodní mír, a zlepšení vztahů USA s Evropou. V těchto oblastech se příznivá očekávání pohybovala nad úrovní jedné poloviny při mizivých podílech opačného mínění. V poněkud menší míře se předpokládá i zlepšení v oblasti vztahů s Ruskem a rovněž boje proti terorismu. Nicméně i u relativně skeptičtější nahlížených položek zmíněných v úvodu příznivá očekávání vždy více než dvojnásobně převyšovala podíly pesimistických odhadů. Optimisticky pak očekávání spojovaná s Barackem Obamou vyznívají zejména tehdy, pokud je porovnáváme s tím, jak lidé hodnotí působení jeho předchůdce v úřadě G. W. Bushe (viz tabulku 4), případně jaká byla jejich očekávání po Bushově znovuzvolení v roce 2004 (viz grafy 1 - 6).⁶

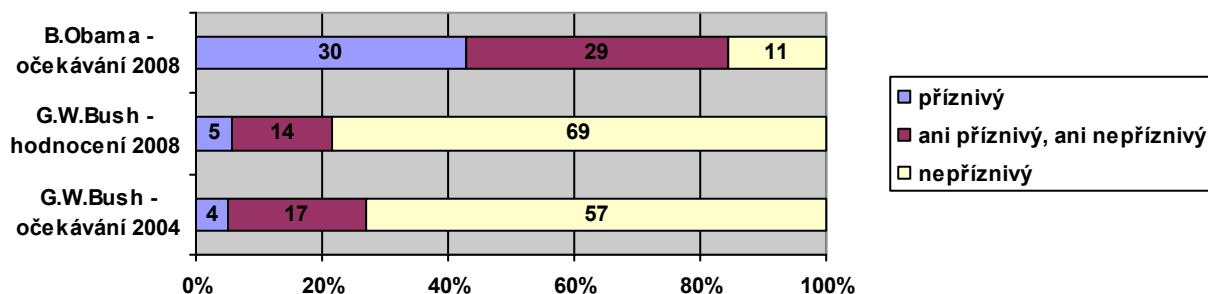
Graf 1: Vliv amerického prezidenta na vztahy USA s EU

Graf 2: Vliv amerického prezidenta na vztahy USA s Ruskem

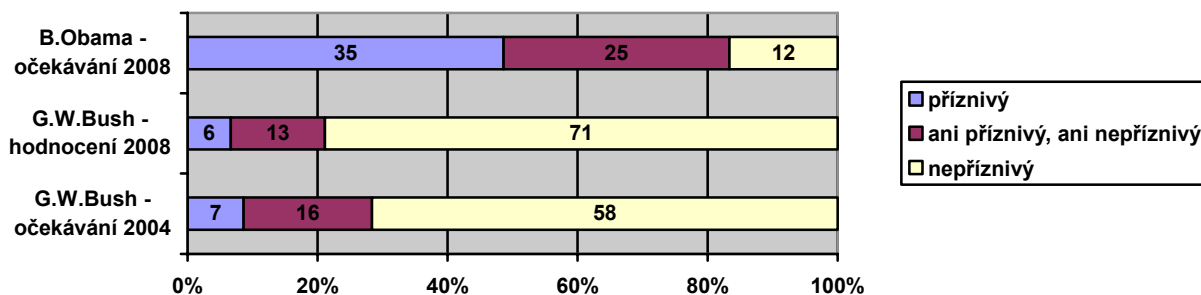

Graf 3: Vliv amerického prezidenta na vztahy USA s islámskými zeměmi

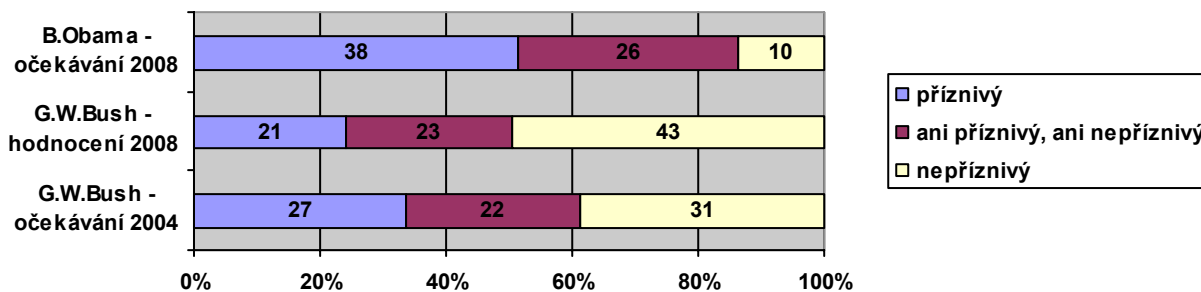

⁶ V roce 2004 srovnatelná otázka obsahovala pouze šest položek, když v ní oproti stávajícímu znění chyběly situace v Afghánistánu, obraz USA ve světě a současná krize na finančních trzích.

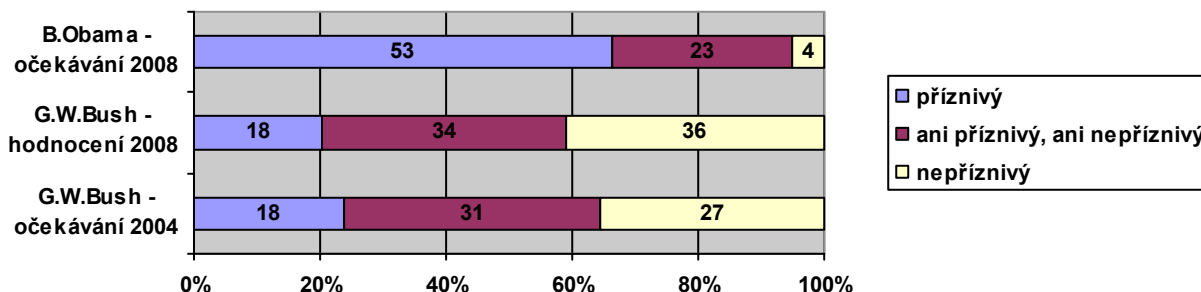
Graf 4: Vliv amerického prezidenta na situaci v Iráku

Graf 5: Vliv amerického prezidenta na boj s terorismem

Graf 6: Vliv amerického prezidenta na mír ve světě

Pokud jde o hodnocení dopadů působení G. W. Bushe ve funkci amerického prezidenta, s výjimkou vztahů s Evropskou unií, u nichž byly podíly příznivého a nepříznivého hodnocení v rovnováze, vždy více či méně převažovala kritika nad pozitivní percepcí. Relativně nejkritičtěji přitom dotázaní hodnotili situaci v Iráku, situaci v Afghánistánu a vztahy USA s islámskými zeměmi, když podíly negativního hodnocení zde dosahovaly nebo i mírně převyšovaly úroveň dvou třetin, zatímco příznivě se o nich vyjadřoval přibližně jen jeden respondent z dvaceti. U ostatních zkoumaných oblastí se nepříznivé hodnocení pohybovalo zhruba na úrovni od jedné třetiny do dvou pětin, pozitivně pak působení G. W. Bushe v těchto případech hodnotil jeden až dva dotázaní z deseti. Zpětné hodnocení dopadu působení G. W. Bushe v úřadu prezidenta USA vyznívá poněkud kritičtěji i v porovnání s očekáváním zaznamenanými po jeho opětovném zvolení do funkce v roce 2004.